

Κωνσταντίνος Βαλάνης
14/9/99

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΓΕΝ.Δ/ΝΣΗ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑΣ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ
ΤΜΗΜΑ Β'

Αθήνα, 13 Αυγούστου 1999
Αρ.Πρωτ.:1061478/247/Β0013
ΠΟΛ.: 1168

ΠΡΟΣ: Π.Δ.

Ταχ. Δ/ση :Κ.Σερβίας 10
Ταχ.Κώδικας:101 84 ΑΘΗΝΑ
Πληροφορίες:ΑΝΤ.ΚΑΤΣΟΥΛΑΣ
Τηλέφωνο :3375232

ΘΕΜΑ: Κοινοποίηση αριθ. 375/99 γνωμοδότησης της Ολομέλειας του Ν.Σ.Κ.

Σας κοινοποιούμε την αριθ. 375/99 γνωμοδότηση της Ολομέλειας του Ν.Σ.Κ. που έγινε δεκτή από τον Υπουργό των Οικονομικών ως προς τη γνώμη της πλειοψηφίας και παρακαλούμε για την εφαρμογή της.

Σύμφωνα με την ανωτέρω γνωμοδότηση, τα έχοντα οικονομική αυτοτέλεια σπουδάζοντα τέκνα (ηλικίας 18 έως 25 ετών), δε συγκαταλέγονται μεταξύ των προστατευομένων μελών της οικογένειας του αγοραστή και δικαιούνται ίδιας απαλλαγής πρώτης κατοικίας ν.1078/80.

Οικονομικά ανεξάρτητος κατά την ίδια γνωμοδότηση, θεωρείται ο σπουδαστής ο οποίος πραγματοποιεί εισόδημα από οποιαδήποτε πηγή, ανεξάρτητα αν εργάζεται ή όχι, τουλάχιστον ανώτερο του υπό του φορολογικού νόμου προβλεπόμενου ως αφορολογήτου.

Ακριβές Αντίγραφο

Η Προϊσταμένη της Γραμματείας

Ο Προϊστάμενος της Διεύθυνσης
ΔΑΝΗΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ

Συν: 1

ΕΣΩΤΕΡΙΚΗ ΔΙΑΝΟΜΗ:

Δ/ση Φορ/γιας Κεφαλαίου - Τμήμα Β'

Η.Π.17.08.1999/Κ.Χ.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ

Αριθμός Γνωμοδοτήσεως 375/99

Το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους
(Ολομέλεια)

Συνεδρίαση της 23-4-1999

Σύνθεση:

Πρόεδρος : Αριστομένης Κομισσόπουλος
Αντιπρόεδρος : Ρ.Αντωνακόπουλος, Ε.Βολάνης
Νομικοί Σύμβουλοι: Ν.Πούλος, Χ.Φραγκούλης, Ν.Γεράσιμος,
Δ.Γριμάνης, Κ.Ντούσης, Χ.Τσεκούρας,
Σ.Σκουτέρης, Π.Κισσούδης, Δ.Λάκκας,
Γρ.Κρόμπας, Α.Τζεφεράκος, Κ.Μπακάλης,
Θ.Ρεντζεπέρης, Ε.Λουδάρος, Ν.Κατσιμπας,
Ι.Πετρόπουλος, Γ.Κατράνης, Ν.Μαυρίκας,
Χ.Θωμόπουλος, Χ.Παλαιολόγου, Ι.Μάσβουλας,
Δ.Παπαγεωργόπουλος, Ε.Τριτάς, Σ.Δελλαπόρτας,
Σ.Παπαγεωργακόπουλος, Δ.Αναστασόπουλος, Κ.
Μανωλής, Βλ.Βούκαλης.
Εισηγητής : Κων/νος Κατσούλας, Πάρεδρος Ν.Σ.Κ.
Αρ.Ερωτήματος: 1004859/8/Β0013/21-1-99 Υπ.Οικονομικών -Δ/νσης
Φορολογίας Κεφαλαίου - Τμ.Β'.

Περίληψη ερωτήματος:

Ερωτάται: Αν εργαζόμενος φοιτητής, που έχει δική του οικονομική αυτοτέλεια, μπορεί να τύχει απαλλαγής πρώτης κατοικίας αυτοτελώς έστω και αν οι γονείς του δεν έχουν ακίνητο που πληροί τις στεγαστικές τους ανάγκες ή ήδη έτυχαν απαλλαγής.

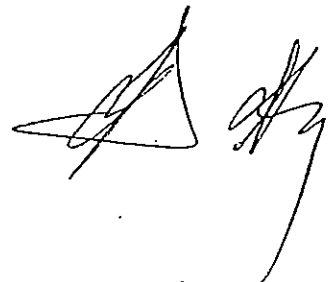
I. Κρίσιμες διατάξεις:

Στο άρθρο 1 παρ.1 ν.1078/80 (όπως τροποποιήθηκε με παρ.13 άρθρου 10 ν.2386/96, ΦΕΚ 43Α/7.3.96) ορίζονται τα ακόλουθα: "Συμβάσεις αγοράς εξ ολοκλήρου και κατά πληρη κυριότητα ακινήτου από φυσικό πρόσωπο, έγγαμο, απαλλάσσονται από το φόρο μεταβίβασης, εφόσον ο αγοραστής ή η σύζυγος ή οποιοδήποτε από τα τέκνα αυτού που δεν έχει συμπληρώσει το 18ο έτος της ηλικίας του ή το 25ο, προκειμένου περί τέκνων που σπουδάζουν σε αναγνωρισμένες σχολές της ημεδαπής ή αλλοδαπής, δεν έχουν δικαίωμα πλήρους κυριότητας ή επικαρπίας ή οίκησης σε άλλη οικία ή διαμέρισμα που πληροί τις στεγαστικές ανάγκες της οικογένειάς τους ή δικαίωμα πλήρους κυριότητας επί οικοπέδου οικοδομησίμου ή επί ιδανικού μεριδίου οικοπέδου, στο οποίο αντιστοιχεί εμβαδόν κτίσματος που πληρεί τις στεγαστικές τους ανάγκες, που βρίσκονται σε πόλη με πληθυσμό άνω των 5.000 κατοίκων ή σε τουριστικές περιοχές".

Στην παρ. 2 ορίζονται -πλην άλλων- τα ακόλουθα:

Η απαλλαγή που προβλέπεται από την προηγούμενη παράγραφο παρέχεται:

- α) .....
- β) .....
- γ) .....

Η αξία αυτή για τον έγγαμο προσαυξάνεται κατά ..... για καθένα από τα παιδιά του.....

Ωσαύτως στην παρ.14 άρθρου 1 ν.1078/80 (η οποία προστέθηκε με άρθρο 15 παρ.18 ν.1473/84) ορίζονται τα ακόλουθα:

"Οι διατάξεις του παρόντος άρθρου εφαρμόζονται και κατά την αγορά πρώτης κατοικίας από ενήλικους αγάμους, με εξαίρεση τα σπουδάζοντα τέκνα των προσώπων του πρώτου εδαφίου της παραγράφου 1 του ιδίου άρθρου. Στην περίπτωση αυτή η απαλλαγή παρέχεται για ποσό αγοραίας αξίας οικίας ή διαμερίσματος μέχρι .....

II. Όπως προκύπτει από το γράμμα και το πνεύμα των ως άνω επίμαχων διατάξεων, η φορολογική ελάφρυνση της οικογένειας, ως βεσμού τελούντος υπό την προστασία του Κράτους, απετέλεσε την κυρίαρχη αιτία θέσπισης των παραπάνω διατάξεων, αφού σκοπός όλων ανεξαιρέτως των φορολογικών αυτών ρυθμίσεων είναι η διευκόλυνση της αποκτήσεως "πρώτης κατοικίας", ιδίως από τις οικονομικά μεσαίες και ασθενέστερες τάξεις του πληθυσμού προς κάλυψη των στεγαστικών αναγκών της οικογένειας (βλ. Εισηγητική Έκθεση Ν.1078/80 και ΣτΕ 1741/91, 2211/91).

Προσέτι παρεσχέθη φορολογικό κίνητρο και στους αγάμους ενήλικες (σε περιορισμένο ποσοστό) δεδομένου ότι αυτοί έχουν μικρότερες στεγαστικές ανάγκες-(όρα αιτιολογική έκθεση ν.1473/84).

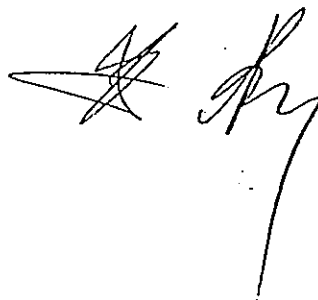
III. Εν όψει των ρυθμίσεων των ως άνω διατάξεων και προς άρση αμφισβητήσεων εν σχέσει με το ζήτημα ποία πρόσωπα θεωρούνται ως μέλη της οικογενείας προκειμένου να παρασχεθούν οι ως άνω φορολογικές απαλλαγές όταν στο αυτό πρόσωπο συντρέχει η ιδιότης του ενήλικα (18 έως 25 ετών) φοιτητού και εν ταυτώ η ιδιότητα του

εργαζομένου και κτώμενου εισοδήματος προσώπου, τίθενται τα ως άνω ερωτήματα επί των οποίων δύο εξεφράσθησαν γνώμες από το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους.

Α. Κατά την πλειοψηφήσασα γνώμη των Αντ/δρων Ρίζου Αντωνακόπουλου και Ευστράτιου Βολάνη ως και των Νομικών Συμβούλων Νικ. Πούλου, Χριστοδούλου Φραγκούλη, Δημ. Γριμάνη, Κων. Ντούση, Χρ. Τσεκούρα, Νικ. Κατσιμπα, Ιωαν. Πετρόπουλου, Γ. Κατράνη, Δημ. Παπαγεωργόπουλου, Ευαγγέλου Τριτά, ~~Ιωαν. Μάσβουλα, Σωτ. Παπαγεωργακόπουλο,~~ Δημ. Αναστασόπουλου, Κρίτωνος Μανωλή και Βλάσιου Βούκαλη (ψηφοί 17) με την οποία συνετάγη και ο άνευ ψήφου Πάρεδρος εισηγητής.

Από τις προπαρατιθέμενες διατάξεις σαφώς προκύπτει ότι ως οικογένεια, τις στεγαστικές ανάγκες της οποίας σκοπούν να εξυπηρετήσουν κατ' αρχήν οι από τις διατάξεις αυτές χορηγούμενες φορολογικές απαλλαγές είναι η συγκειμένη εκ του ζεύγους των συζύγων μετά των εξ αυτών εξαρτωμένων και υπό την γονική μέριμνα τούτων τελούντων ανηλίκων τέκνων των, πέραν δε τούτων, ως μέλη της οικογενείας αυτής περιλαμβάνει ο νομοθέτης και τα ενήλικα, ηλικίας 18 έως 25 ετών τέκνα, εφ' όσον σπουδάζουν. Τούτο δε διότι και κατά το στάδιο των σπουδών των τα τέκνα αυτά εξακολουθούν, εν όψει των κρατουσών στη χώρα κοινωνικοοικονομικών συνθηκών, να εξαρτώνται οικονομικώς από τους γονείς τους και κατά κανόνα να συνοικούν μετ' αυτών και να τους βαρύνουν.

Του κανόνος όμως τούτου δεν έπεται ότι δεν υφίστανται και εξαιρέσεις καθ' όσον είναι δυνατόν νέοι της ως άνω ενδιαφερούσης εν προκειμένω ηλικίας, καίτοι έχοντες την ιδιότητα του σπουδαστή, δεν αποκλείεται να κτώνται εισοδήματα είτε εκ περιουσιακών στοιχείων ανηκόντων εις τούτους είτε εκ της παραγωγικής

εισοδήτων ο οικονομική δραστηριότητα (ως στην προκαλέσασα το παρόν ερώτημα περίπτωση της 20ετούς φοιτητριάς-υπαλλήλου τραπεζίτης).

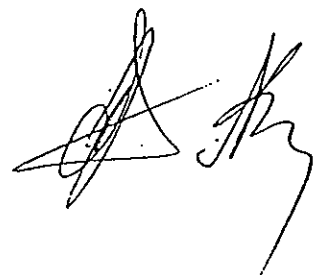
Εις την περίπτωση αυτή καίτοι ο νόμος κατά το γράμμα αυτού δεν διακρίνει θεωρώντας τους μέχρι το 25ο έτος σπουδαστές ως μέλη της γονικής οικογενείας, παρά ταύτα και κατά την αληθή βούληση του Νομοθέτου, η αναζήτηση της οποίας υφ'οιανδήποτε στενή ή γραμματική ερμηνεία είναι πάντοτε επιβεβλημένη προς άρση οιασδήποτε τυχόν κατά την εφαρμογή του Νόμου ανισοτήτων, μη δυναμένων ν'αποφευχθούν υφ'οιονδήποτε αντικειμενική ρύθμιση, αλλά και προς εμπέδωση φορολογικής συνειδήσεως στους φορολογουμένους εκ της δικαίας και ίσης εκάστου φορολογικής μεταχειρίσεως, πρέπει να γίνει δεκτόν ότι, ο σπουδαστής ο έχων ηλικία 18 έως 25 ετών δεν συγκαταλέγεται μεταξύ των μελών της δικαιουμένης των ως άνω φορολογικών απαλλαγών οικογενείας, αλλ' έχει ίδιον, ανεξάρτητον αυτής δικαίωμα φορολογικής απαλλαγής διά την απόκτηση πρώτης κατοικίας όταν, ως εκ των εξ οιασδήποτε πηγής εισοδημάτων του, καθίσταται οικονομικώς ανεξάρτητος της γονικής του οικογενείας, πραγματοποιών εισόδημα τουλάχιστον ανώτερον του υπό του φορολογικού νόμου ως αφορολογήτου προβλεπομένου, που αποτελεί και την ελάχιστη αναγκαία δαπάνη διαβιώσεως αυτού.

Β. Κατά την γνώμη της μειοψηφίας, απαρτισθείσα από τους Αριστομένη Κομισόπουλο (Πρόεδρο ΝΣΚ) και τους Νομικούς Συμβούλους Νικόλαο Γεράσιμο, Σπυρίδωνα Σκουτέρη, Πασχάλη Κισσούδη, Δημήτριο Λάκκα, Γρηγόριο Κρόμπα, Αλέξανδρο Τζεφεράκο, Κων/νο Μπακάλη, Θεόδωρο Ρεγτζεπέρη, Εμμανουήλ Λουδάρο, Νικόλαο Μαυρίκα, Χρήστο Βωμόπουλο, Χαρίκλεια Παλαιολόγου και Σπυρίδωνα Δελλαπόρτα (ψηφοί 14) στο ανωτέρω τεθέν ερώτημα προσήκει η ακόλουθη απάντηση:

απαλλαγή από το φόρο μεταβίβασης ακινήτου αποτελούν προνόμιο υπέρ ορισμένων προσώπων, με σκοπό την φορολογική ελάφρυνση της οικογένειας, ως θεσμού τελούντος υπό την προστασία του Κράτους, για την απόκτηση "πρώτης κατοικίας" προς κάλυψη των στεγαστικών αναγκών αυτής. Συγκαταλέγει δε ως μέλη της οικογένειας για την εφαρμογή των προνομιακών αυτών διατάξεων, χωρίς επιφύλαξη τινά ή εξαίρεση, και τα σπουδάζοντα σε αναγνωρισμένες σχολές της ημεδαπής ή αλλοδαπής τέκνα που δεν έχουν συμπληρώσει το 25ο έτος της ηλικίας τους.

Στη συνέχεια δε όταν με τις διατάξεις του άρθρου 15 παρ.18 του ν.1473/84 ο νομοθέτης επεξέτεινε την εφαρμογή των παραπάνω προνομιακών διατάξεων και στους ενήλικους αγάμους, και πάλιν ρητώς εξαιρεί από την εφαρμογή των διατάξεων αυτών τα σπουδάζοντα τέκνα τα οποία μέχρι της συμπλήρωσης της ηλικίας των 25 ετών θεωρεί ως μέλη της οικογένειας, και ουδέν προνόμιο απαλλαγής από το Φ.Μ.Α. παρέχει εις αυτά, ατομικώς.

Επειδή οι ειδικές διατάξεις που εισάγουν εξαιρέσεις, κατά προνομιακό τρόπο από γενικές φορολογικές ρυθμίσεις, όπως είναι και οι πιο πάνω διατάξεις που εισάγουσιν απαλλαγή από το Φ.Μ.Α., πρέπει να ερμηνεύονται και να εφαρμόζονται στενώς, μη επιτρεπομένης της επέκτασης αυτών αναλογικώς και σε κατηγορίες προσώπων, που ρητά μάλιστα εξαιρούνται από την εφαρμογή αυτών, όπως είναι στην προκειμένη περίπτωση τα σπουδάζοντα τέκνα, που ρητά εξαιρούνται από την εφαρμογή των διατάξεων του ανωτέρω άρθρου 15 παρ.18 του Ν.1473/84, εκ μόνης της ιδιότητος αυτών ως σπουδαστών, και μη επιτρεπομένης της εισαγωγής διακρίσεων ή άλλων προϋποθέσεων πέραν εκείνων που διαλαμβάνουν οι εξαιρετικές ως άνω

διατάξεις για την εφαρμογή τους (όπως εν προκειμένω μόνη η ιδιότης του σπουδαστού), η απάντηση στα εν αρχή τεθέντα ερωτήματα πρέπει να είναι καθολοκληρίαν αρνητική.

IV. Κατ'ακολουθίαν των ανωτέρω κατά την γνώμη της πλειοψηφίας προσήκει η απάντηση ότι ο έχων οικονομική ανεξαρτησία εργαζόμενος φοιτητής δικαιούται αυτοτελώς απαλλαγής Φ.Μ.Α. πρώτης κατοικίας κατά τα αναλυτικώτερα ως άνω εκτιθέμενα, κατά δε την γνώμη της μειοψηφίας προσήκει αρνητική απάντηση.

ΕΒΕΩΡΗΘΗ

Αθήνα 17-6-99

Πρόεδρος ΝΣΚ

Αριστομένης Κομιτόπουλος

Ο Εισηγητής

Κωνσταντίνος Κατσούλας

Πάρεδρος ΝΣΚ

Γίνεται δευτή
η πρόταση της πλειοψηφίας

Αθήνα, 9.8.99

Ο ΥΦΥΠΟΥΡΓΟΣ

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΡΥΣ

